

Źródła wzrostu polskiej gospodarki.
Rola popytu krajowego i zagranicznego
w czasie kryzysu COVID-19

Marek Rozkrut, Główny Ekonomista EY w Polsce
Zespół Analiz Ekonomicznych: www.ey.com/eat

■ ■ ■
The better the question. The better the answer.
The better the world works.

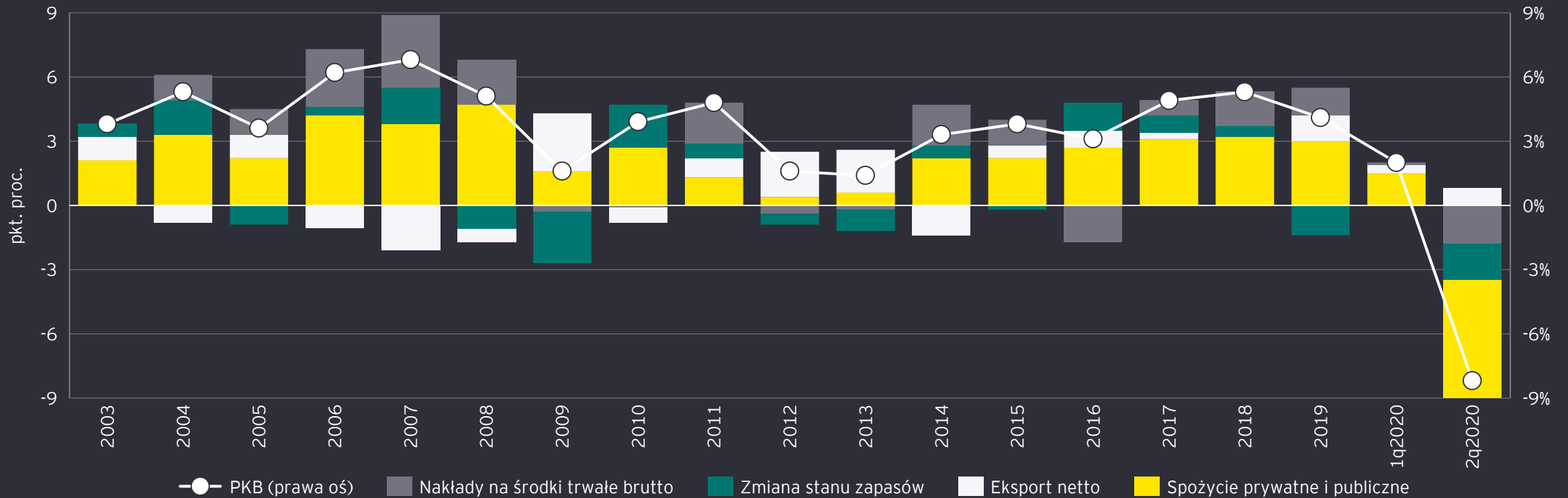
EY

Building a better
working world

Źródła wzrostu gospodarczego Polski

„Tradycyjne” podejście do analizy struktury wzrostu gospodarczego - od strony rozdysponowania

Struktura wzrostu PKB Polski

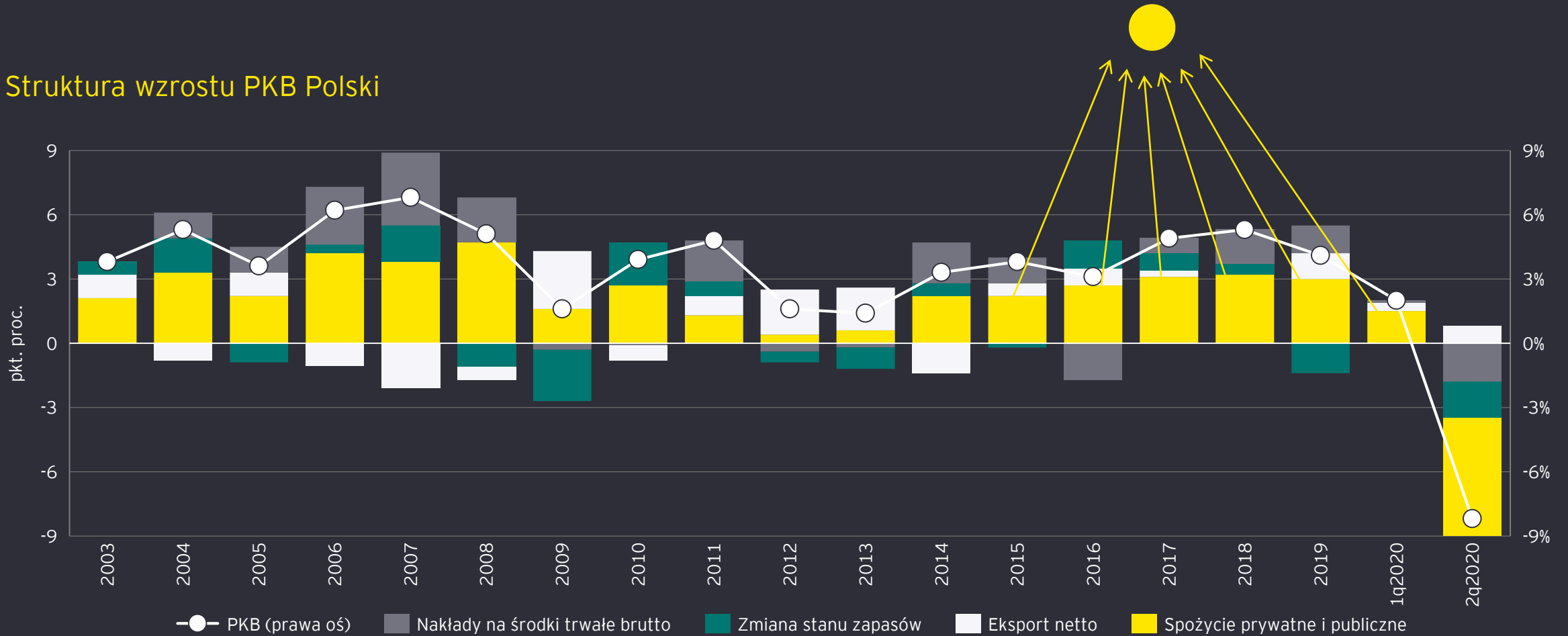

Źródło: GUS

Źródła wzrostu gospodarczego Polski

Konsumpcja głównym motorem wzrostu polskiej gospodarki?

Struktura wzrostu PKB Polski

Źródło: GUS

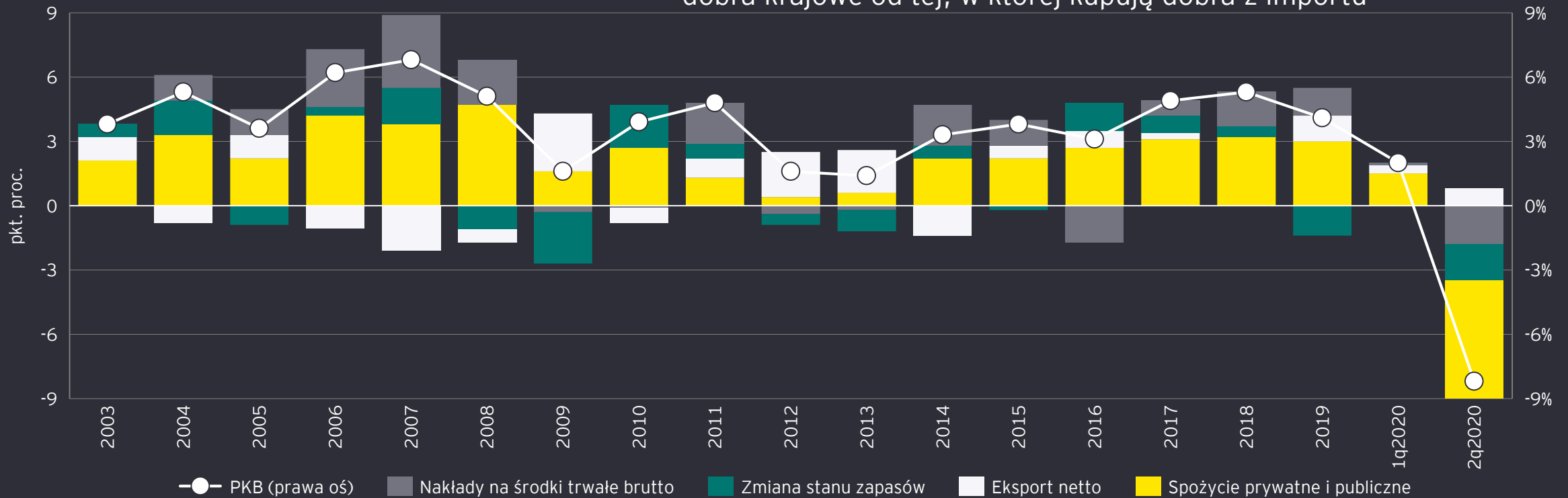

Źródła wzrostu gospodarczego Polski

~~Konsumpcja głównym motorem wzrostu polskiej gospodarki?~~

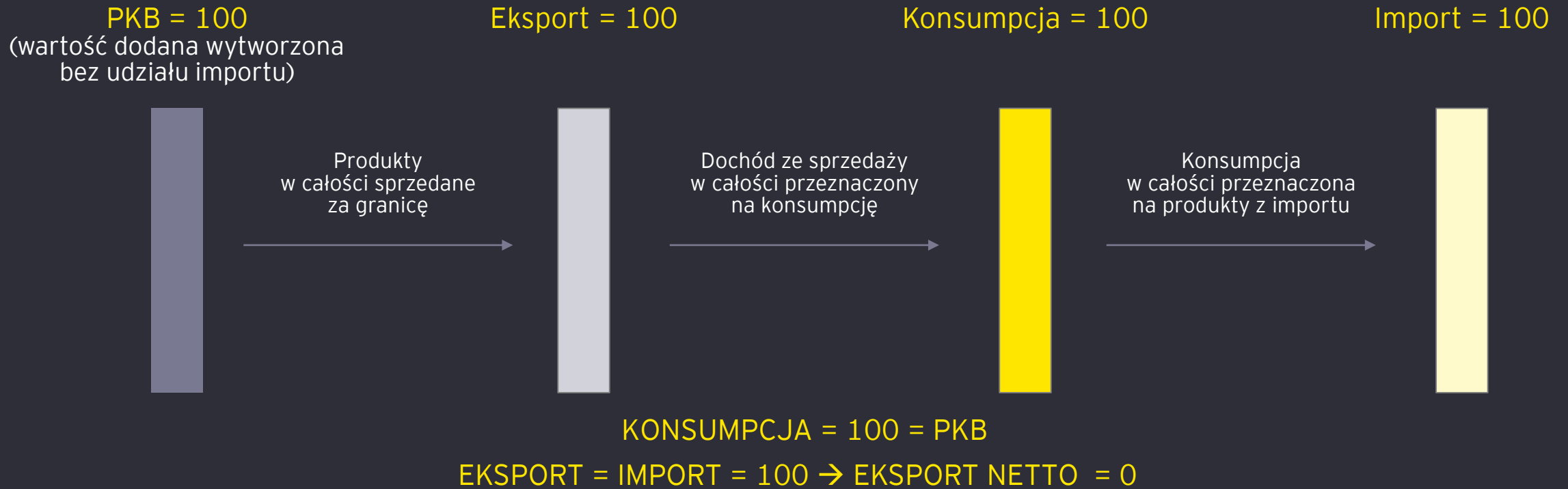
To bardzo często powielana, błędna teza, wynikająca z niewłaściwej analizy faktycznych źródeł wzrostu polskiej gospodarki. Takie ujęcie nie rozróżnia sytuacji, w której konsumenci nabywają dobra krajowe od tej, w której kupują dobra z importu

Struktura wzrostu PKB Polski

Źródło: GUS

Źródła popytu na wartość dodaną wytworzoną w kraju - przykład

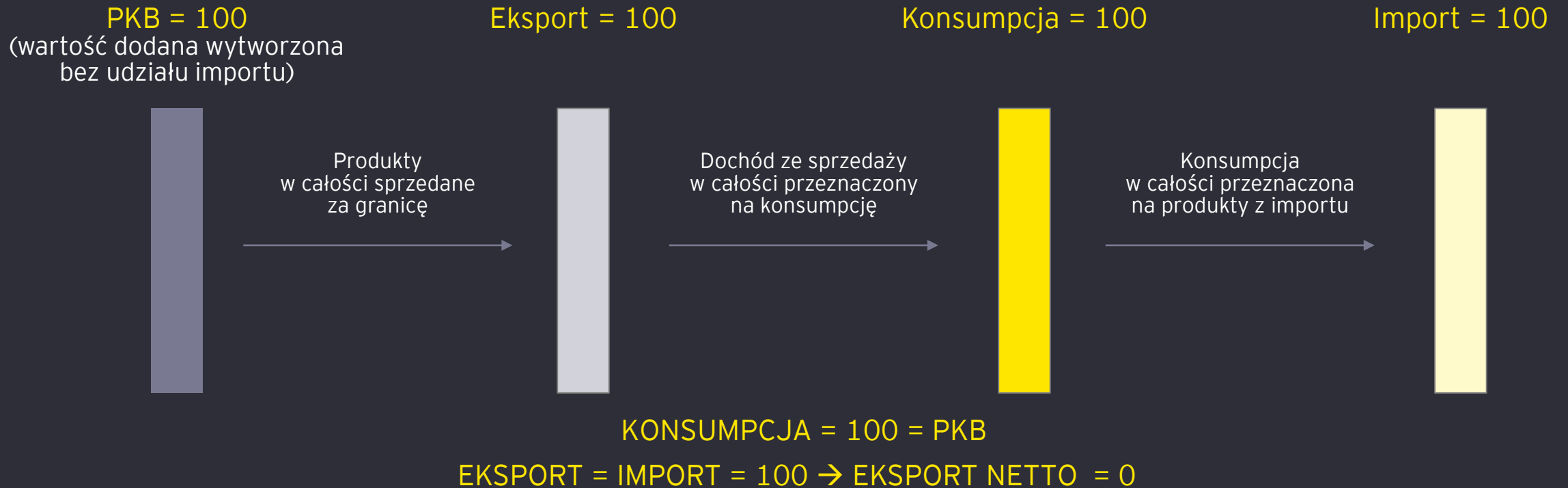
Wzrost PKB o 5% (ze 100 do 105):

- ▶ Przyrost konsumpcji o 5% (ze 100 do 105) = przyrost PKB
- ▶ Eksport = 105 = Import $\rightarrow$ Wkład eksportu netto do wzrostu PKB = 0

Co jest źródłem wzrostu PKB: KONSUMPCJA czy POPYT ZEWNĘTRZNY?

Która gospodarka jest finalnym odbiorcą wartości dodanej wytworzonej w kraju?

Źródła popytu na wartość dodaną wytworzoną w kraju - przykład

Mimo że w powyższym przykładzie: konsumpcja = PKB i przyrost konsumpcji = przyrost PKB, to w rzeczywistości finalnym nabywcą produkcji wytworzonej w kraju (krajowej wartości dodanej) są w 100% gospodarki zagraniczne. Dochód z eksportu finansuje natomiast konsumpcję krajową, która jest w 100% zaspokajana importem

Źródła popytu na wartość dodaną wytworzoną w kraju - przykład

01

Powyższy przykład jasno pokazuje, że ocena wkładu popytu zewnętrznego do wzrostu PKB poprzez pryzmat eksportu netto nie ma ekonomicznego sensu i prowadzi do błędnych wniosków na temat faktycznych źródeł wzrostu gospodarczego

02

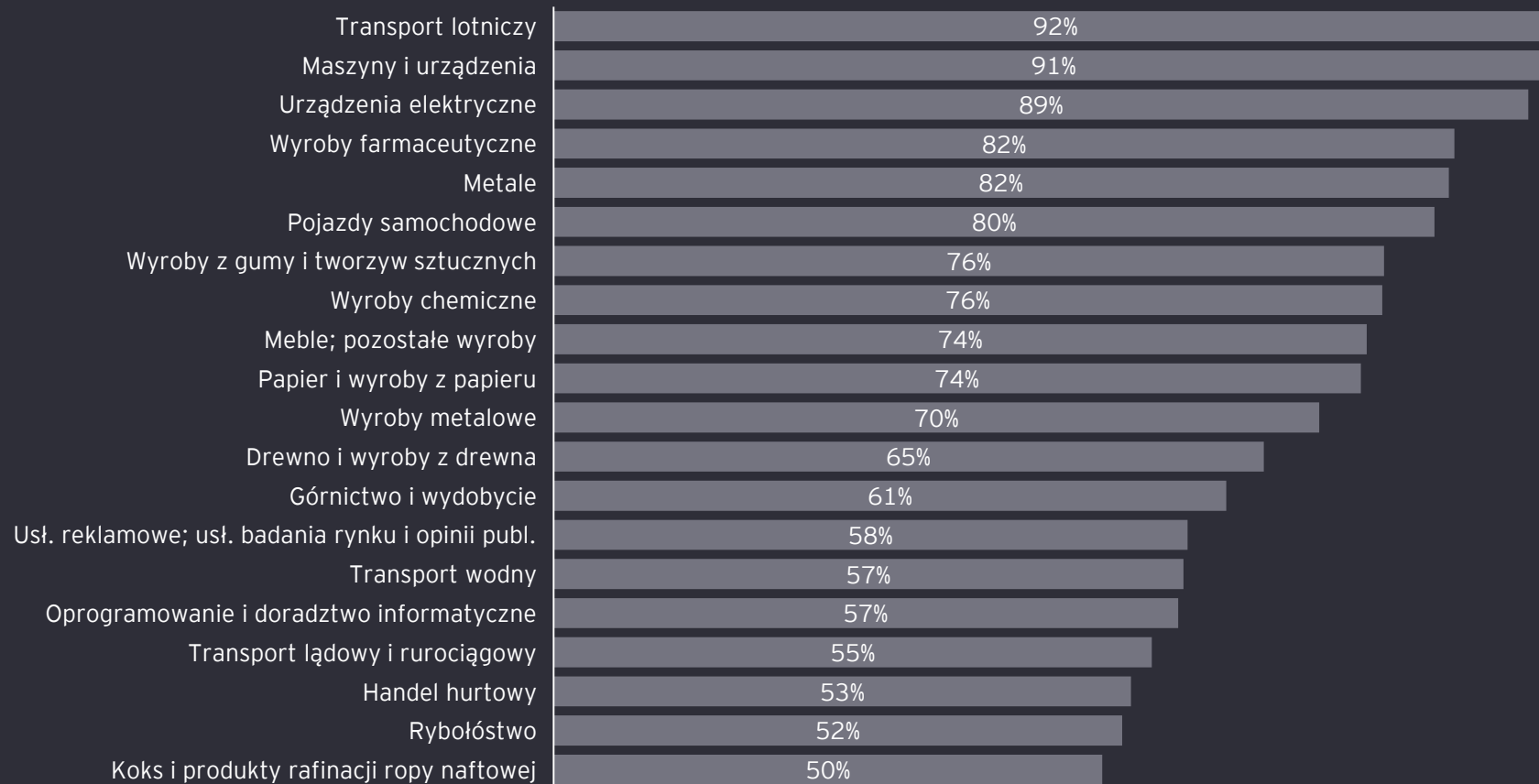
W Polsce na konsumpcję przypada więcej zagranicznej wartości dodanej niż na eksport

03

Kluczowe pytanie: wśród finalnych nabywców PRZYROSTU wartości dodanej wytworzonej w Polsce kto odgrywa większą rolę: podmioty krajowe czy zagraniczne?

Eksport jest kluczowym źródłem popytu dla wielu branż w Polsce

Udział krajowej wartości dodanej przeznaczanej na zaspokojenie zagranicznego popytu finalnego w wybranych branżach silnie eksponowanych na popyt zagraniczny w 2018 r.

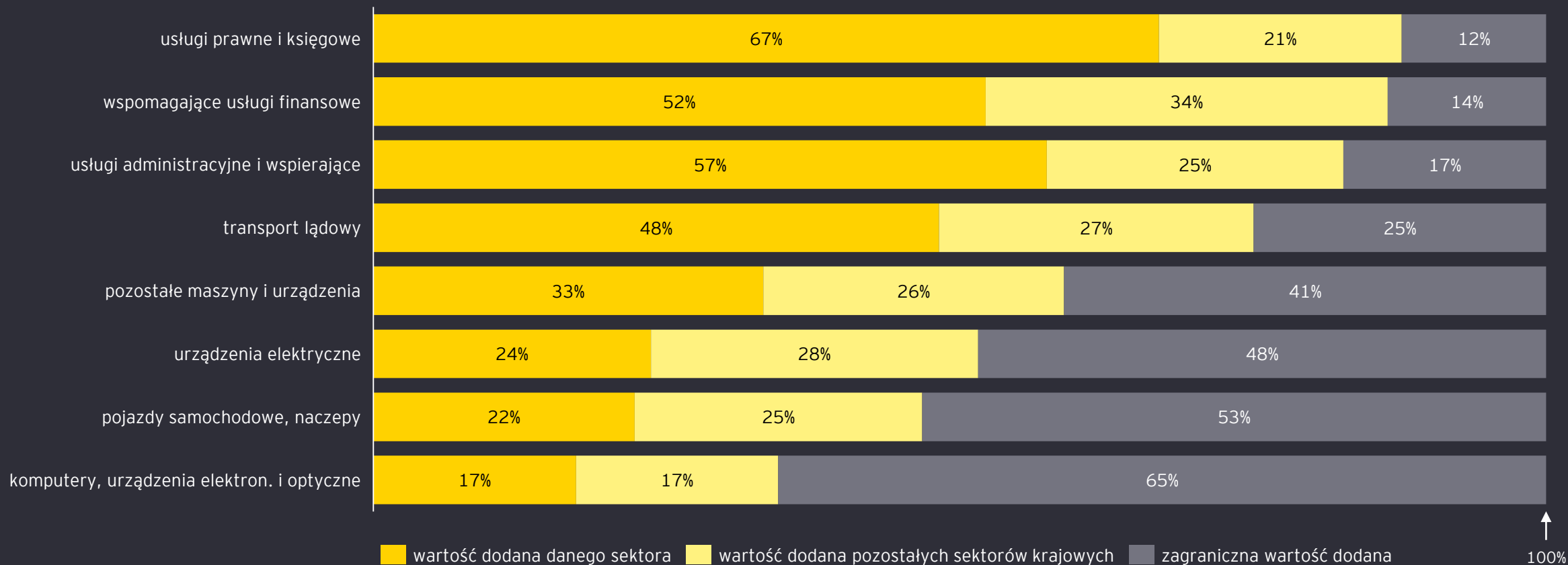
Źródło: obliczenia EY na podstawie WIOD

Produkcja produkcji nierówna, ze względu na różny udział krajowej wartości dodanej

Dekompozycja produkcji wybranych sektorów w Polsce na wartość dodaną wytworzoną w danym sektorze, wartość dodaną w pozostałych sektorach krajowych i zagraniczną wartość dodaną w 2018 r.

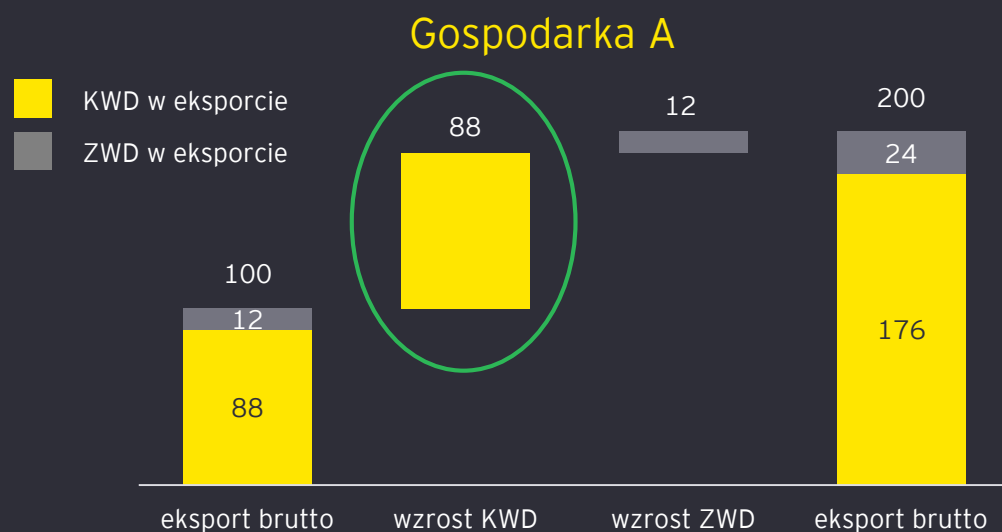

Źródło: obliczenia EY na podstawie WIOD

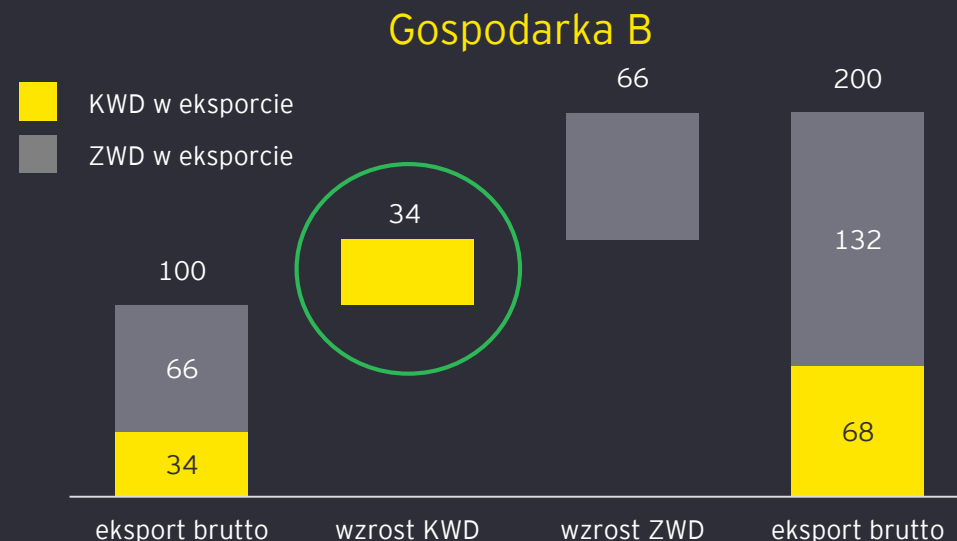
Eksport eksportowi nierówny, ze względu na różny udział krajowej wartości dodanej

Poniższy przykład pokazuje, że podwojenie eksportu brutto może skutkować bardzo różnymi rozmiarami wzrostu krajowej wartości dodanej (KWD), w zależności od jej udziału w eksporcie danego produktu. W przypadku wysokiego udziału krajowej wartości dodanej w eksporcie, wzrost eksportu będzie miał znacząco większy wpływ na krajową wartość dodaną niż w przypadku eksportu produktów wykorzystujących głównie zagraniczną wartość dodaną (ZWD).

Przykład. Wpływ podwojenia eksportu na wzrost KWD w gospodarkach o różnej strukturze branżowej eksportu

Gospodarka A eksportuje usługi prawne i księgowo, ze stosunkowo wysokim udziałem KWD w eksporcie (88%)
- podwojenie eksportu brutto skutkuje wzrostem KWD o 88

Gospodarka B eksportuje komputery, urządzenia elektroniczne i optyczne, ze stosunkowo niskim udziałem KWD w eksporcie (34%)
- podwojenie eksportu brutto skutkuje wzrostem KWD o 34

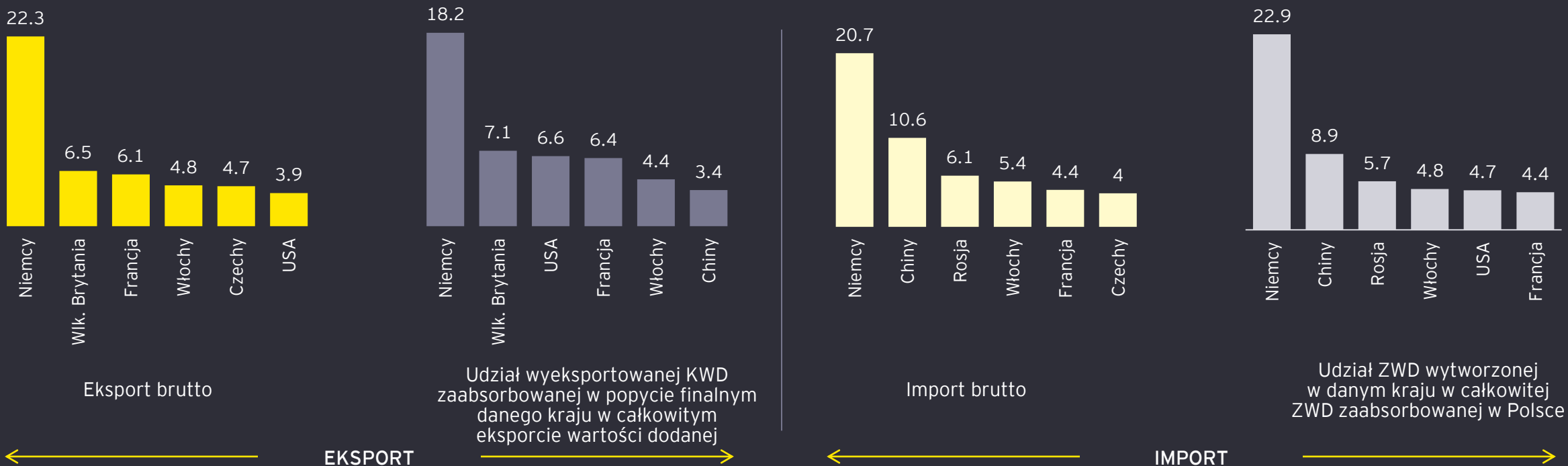
Najważniejsi partnerzy handlowi Polski

Uwzględnienie międzynarodowych przepływów wartości dodanej zmienia ranking polskich partnerów handlowych, ze szczególnym wzrostem roli USA oraz Chin

Chiny są dla Polski drugim (po Niemczech) najważniejszym dostawcą zagranicznej wartości dodanej zarówno w polskim popycie finalnym, jak i wykorzystywanej w polskim eksporcie

Najważniejsi partnerzy handlowi Polski w 2018 r.

% obrotów brutto; % wyeksportowanej krajowej wartości dodanej (KWD) i % zagranicznej wartości dodanej (ZWD) w popycie finalnym

Źródło: obliczenia EY na podstawie WIOD i Eurostat

Wyzwanie: tablice przepływów międzygałęziowych są publikowane z dużym opóźnieniem

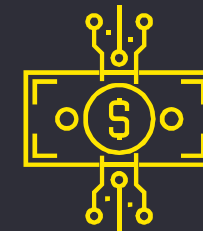
Zespół Analiz Ekonomicznych EY opracował metodę oszacowania zarówno poziomu eksportu wartości dodanej, jak i jego wkładu do wzrostu gospodarczego w Polsce

Historycznie powyższa metoda pozwalała oszacować (w 5-letnim horyzoncie prognozy) krajową wartość dodaną (KWD) absorbowaną za granicą (jako % wartości dodanej ogółem w gospodarce) przy maksymalnym błędzie wynoszącym 0,8 pkt. proc.

Przy zastosowaniu tego podejścia, wg szacunków EY, eksport wartości dodanej odpowiadał za 53,8% wzrostu wartości dodanej w Polsce w latach 2000-2014, czyli dokładnie tyle samo, co szacunek przedstawiony w badaniu Hagemejer (2017)*

Podejście EY pozwala nam przedstawić szacunek KWD absorbowanej za granicą do II kw. 2020 r., a następnie po każdej publikacji przez GUS danych o kwartalnym wzroście PKB

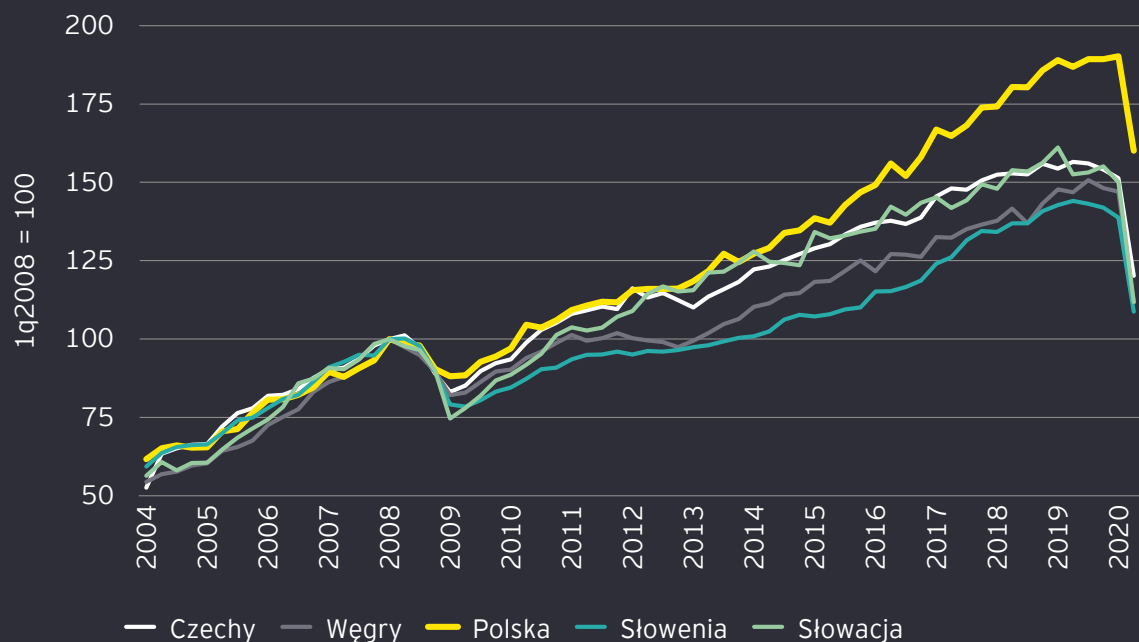
* J. Hagemejer (2017), Trade and growth in the New Member States. The role of global value chains, Emerging Markets Finance and Trade

Systematyczny wzrost znaczenia popytu zagranicznego na wartość dodaną wytwarzaną w Polsce

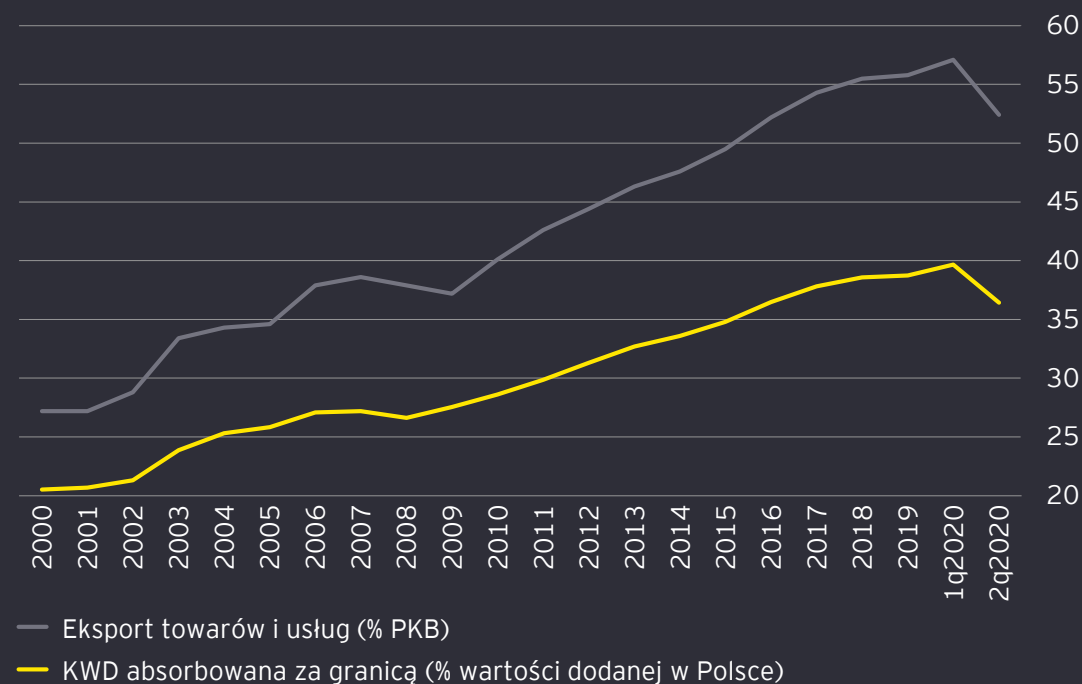
Odporność polskich eksporterów na zawirowania w gospodarce światowej okazała się historycznie większa niż w wielu innych krajach (w tym krajach EŚW)

Równocześnie, według szacunków EY, rósł udział wartości dodanej wytworzonej w Polsce, która jest absorbowana za granicą: z ok. 16% w 1995 r. do ok. 39% w 2019 r. Dopiero w ostatnim okresie sytuacja się zmieniła ...

Wolumen eksportu towarów i usług z wybranych krajów EŚW

Eksport oraz udział wartości dodanej absorbowanej za granicą w wartości dodanej ogółem

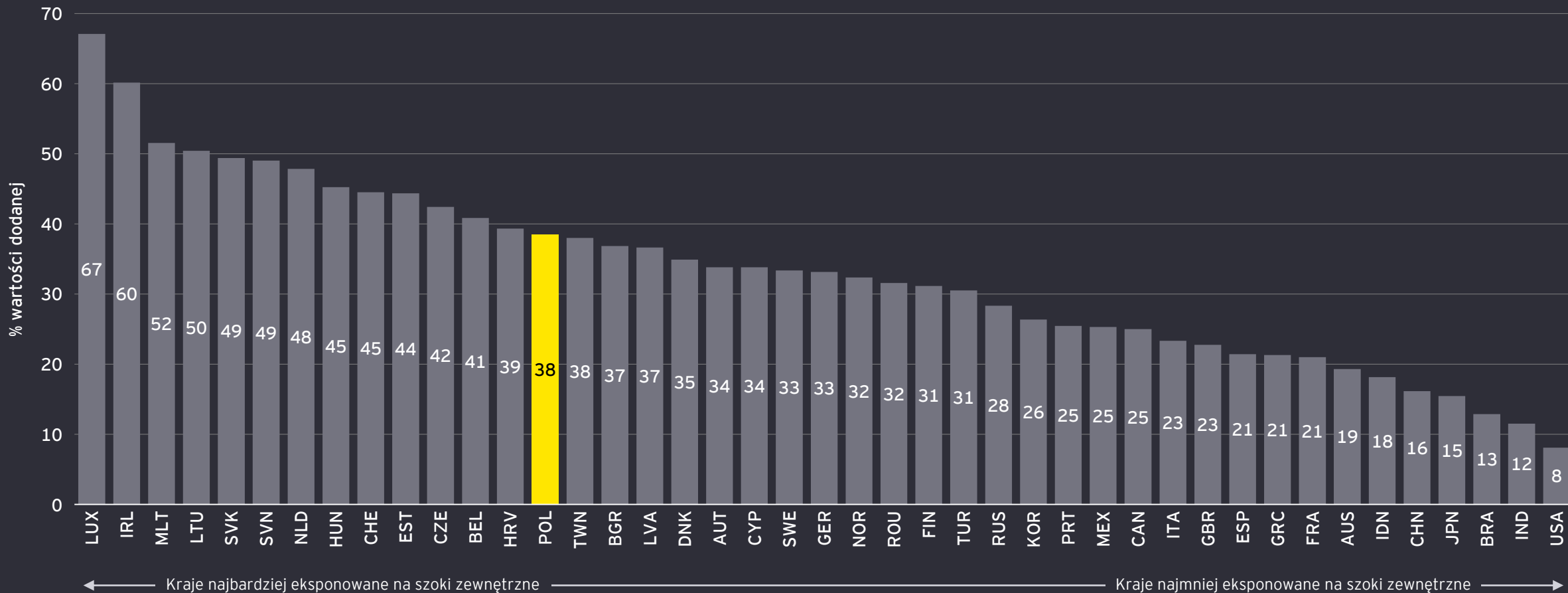
Źródło: obliczenia EY na podstawie WIOD, GUS, Eurostat

W 2019 r., po raz pierwszy od 2009 r., nastąpiło wyhamowanie wzrostu wartości eksportu w relacji do PKB w Polsce, a w 2020 r. - w wyniku kryzysu COVID-19 - wskaźnik ten silnie się obniżył

Prawie 40% wartości dodanej tworzonej w Polsce jest absorbowane za granicą (głównie w krajach UE)

Udział wartości dodanej absorbowanej za granicą w wartości dodanej ogółem w 2018 r.

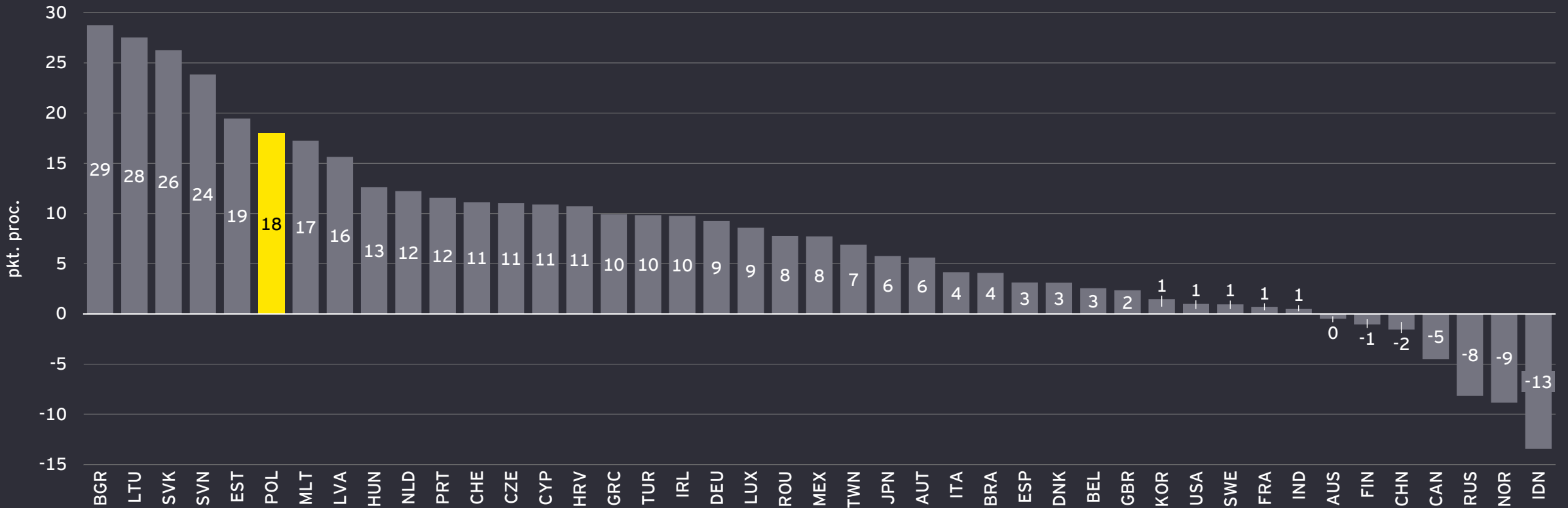

Źródło: obliczenia EY na podstawie WIOD

Polska wśród krajów najszybciej integrujących się w ramach międzynarodowych łańcuchów wartości (1/2)

Jedynie pięć, zdecydowanie mniejszych gospodarek (Bułgaria, Litwa, Słowenia, Słowacja i Estonia) doświadczyło w XXI w. większego niż Polska wzrostu ekspozycji na zagraniczny popyt finalny

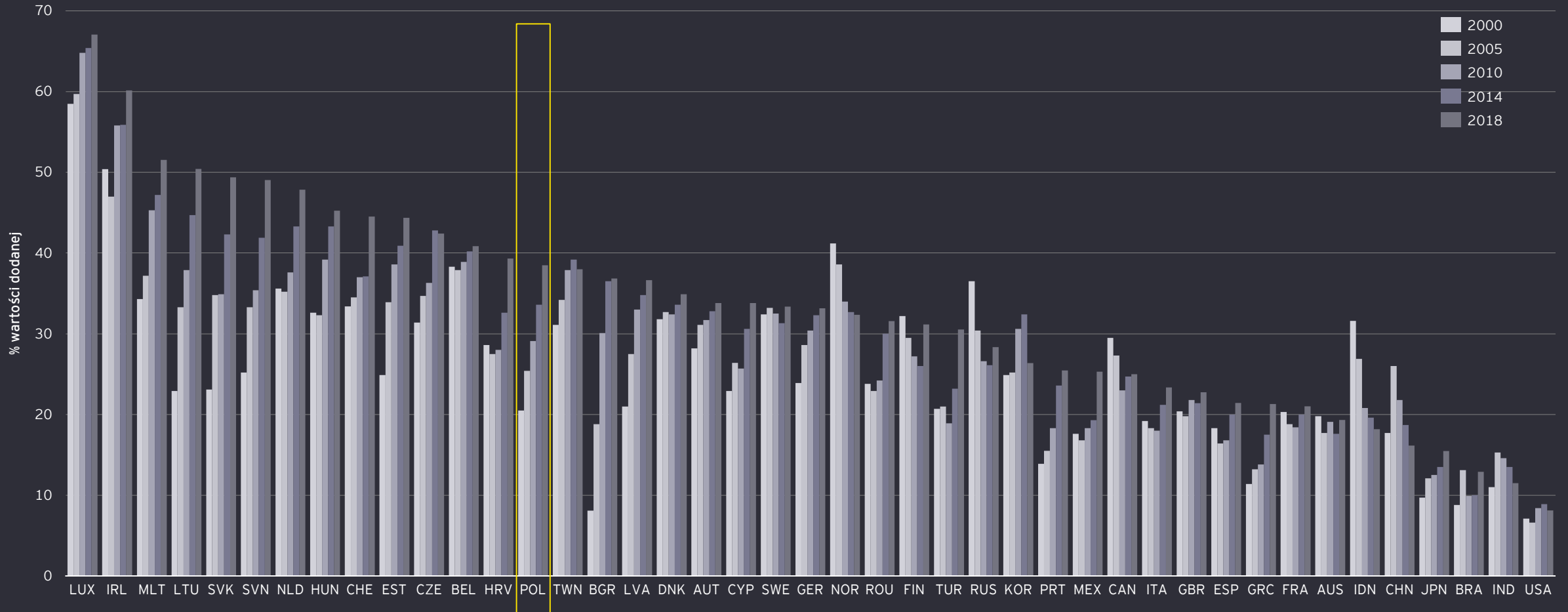
Zmiana udziału wartości dodanej absorbowanej za granicą w wartości dodanej ogółem wytwarzanej w latach 2000-2018

Źródło: obliczenia EY na podstawie WIOD

Polska wśród krajów najszybciej integrujących się w ramach międzynarodowych łańcuchach wartości (2/2)

Udział wartości dodanej absorbowanej za granicą w wartości dodanej ogółem w latach 2000, 2005, 2010, 2014 i 2018

Źródło: obliczenia EY na podstawie WIOD

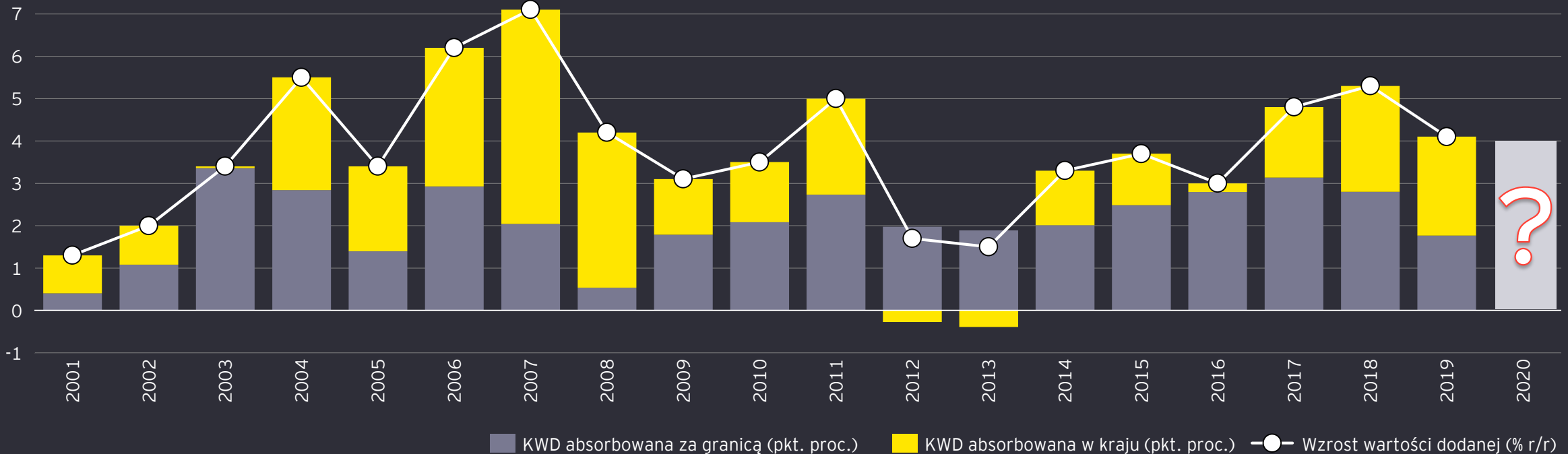
Wzrost eksportu odpowiadał za prawie 2/3 (!) wzrostu PKB w Polsce w latach 2009-2019

Kontrybucja popytu zagranicznego do wzrostu PKB w Polsce wyniosła ponad 50% w latach 1995-2019, a w latach 2009-2019 była jeszcze wyższa i wyniosła prawie 2/3! Do 2018 r., przez 10 kolejnych lat, to popyt zewnętrzny był głównym motorem wzrostu polskiej gospodarki*. Sytuacja zmieniła się dopiero w 2019 r., w warunkach spowolnienia u naszych partnerów handlowych, oraz w 2020 r. - w wyniku pandemii i związanego z nią kryzysu gospodarczego (zob. dalej).

Obok wielu zalet związanych ze wzrostem udziału Polski w międzynarodowych sieciach wartości, wiąże się z tym ryzyko zwiększonej ekspozycji na zaburzenia popytu zewnętrznego oraz zakłócenia w łańcuchach dostaw.

* Oczywiście jest, że długookresowe tempo wzrostu PKB jest uwarunkowane stroną podażową, w tym konkurencyjnością krajowych przedsiębiorstw. Pisząc o popycie zewnętrznym jako „motorze wzrostu” (w kontrze do powtarzanej tezy o „konsumpcji jako motorze wzrostu polskiej gospodarki”) wskazujemy natomiast na kluczowe znaczenie zagranicznych podmiotów jako finalnych nabywców wartości dodanej wytworzonej przez krajowe przedsiębiorstwa

Kontrybucje krajowego i zagranicznego popytu finalnego do wzrostu wartości dodanej w Polsce

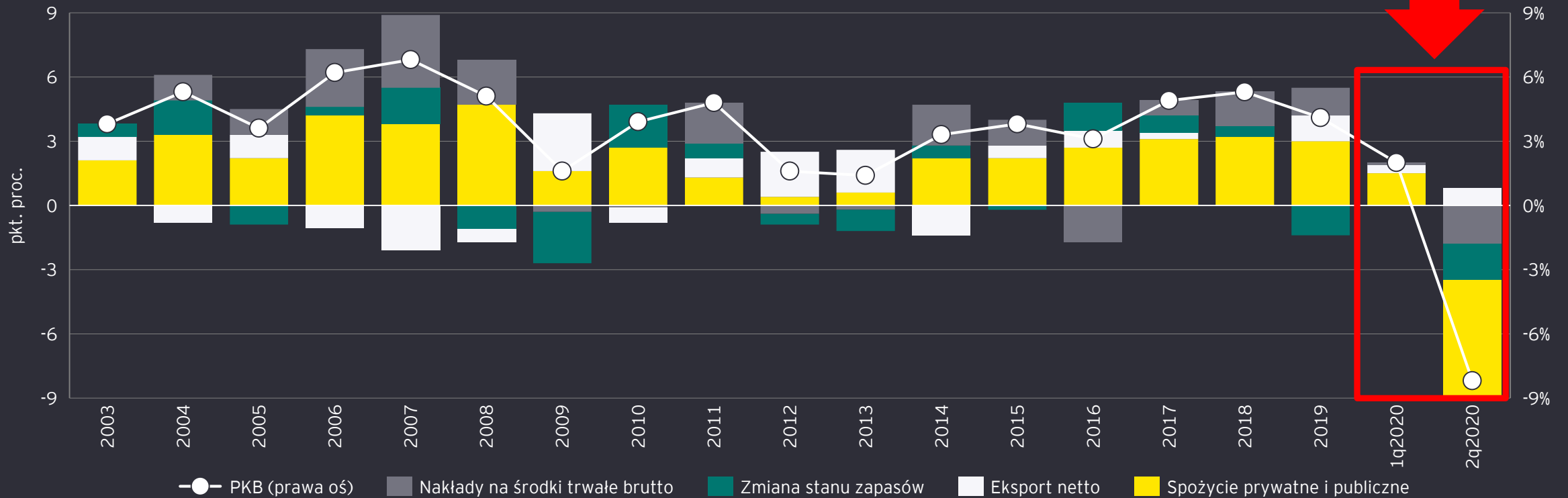

Źródło: obliczenia EY na podstawie WIOD, GUS, Eurostat

Źródła wzrostu gospodarczego Polski

Rola popytu krajowego i zagranicznego w czasie kryzysu COVID-19?

Struktura wzrostu PKB Polski

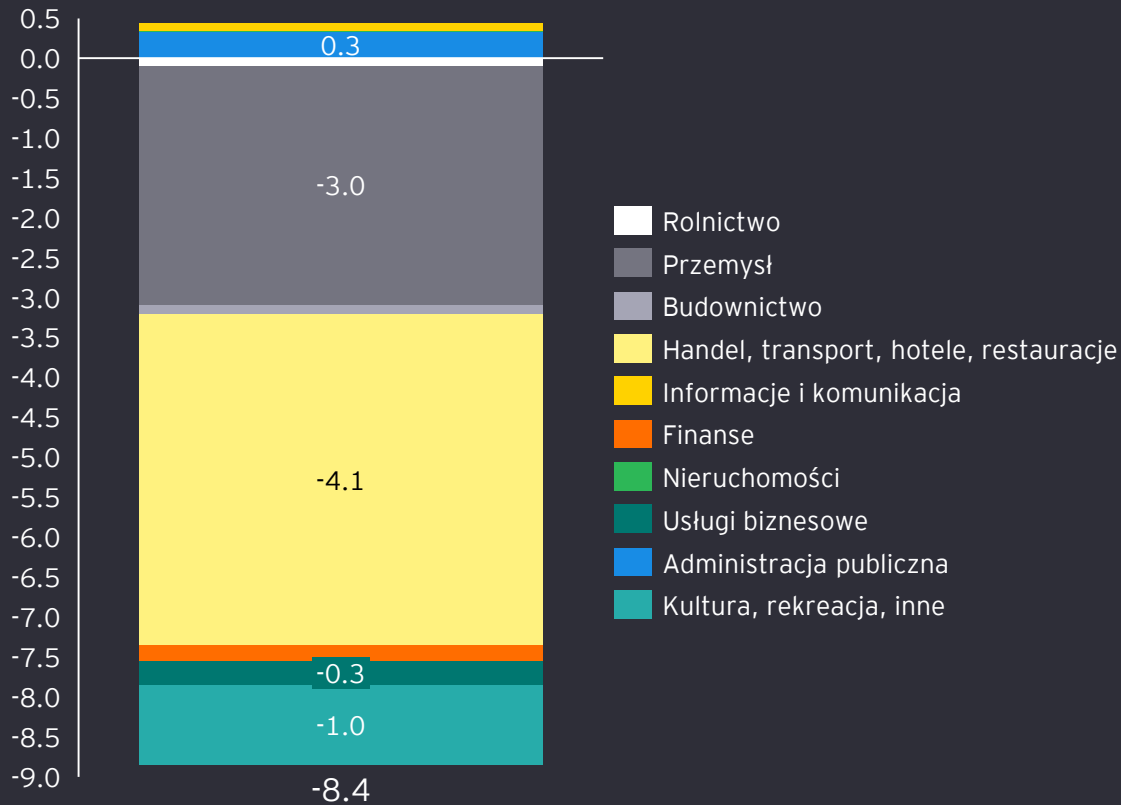

Źródło: GUS

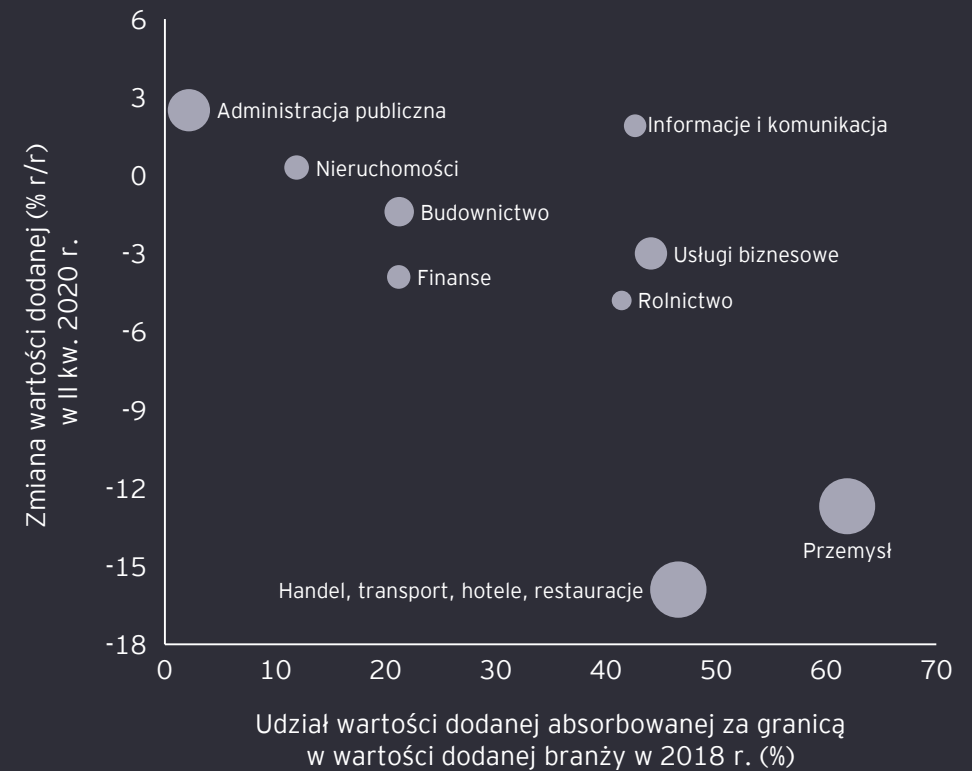

W II kw. 2020 r. spadek produkcji w Polsce był przeciętnie głębszy w branżach o silnej ekspozycji na zagraniczny popyt finalny

Kontrybucja wartości dodanej poszczególnych grup sektorów do zmiany wartości dodanej ogółem w II kw. 2020 r. (r/r, pkt. proc.)

Dynamika wartości dodanej wg grup sektorów* w II kw. 2020 r. (% r/r) na tle udziału KWD absorbowanej za granicą w 2018 r.

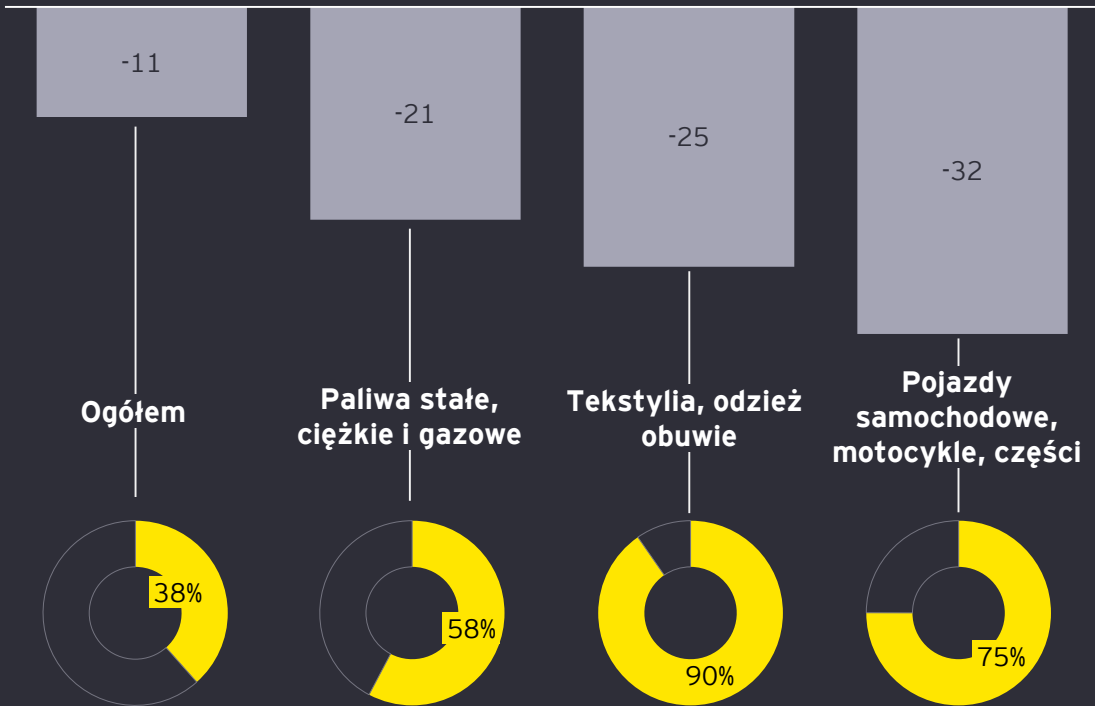

Źródło: Eurostat

Źródło: obliczenia EY na podstawie WIOD i Eurostat; wielkość koła odpowiada wartości dodanej danego sektora
 *Na wykresie nie uwzględniono sektora „Kultura, rekreacja, inne”, w przypadku którego w II kw. br. odnotowano spadek wartości dodanej aż o 45,5% r/r

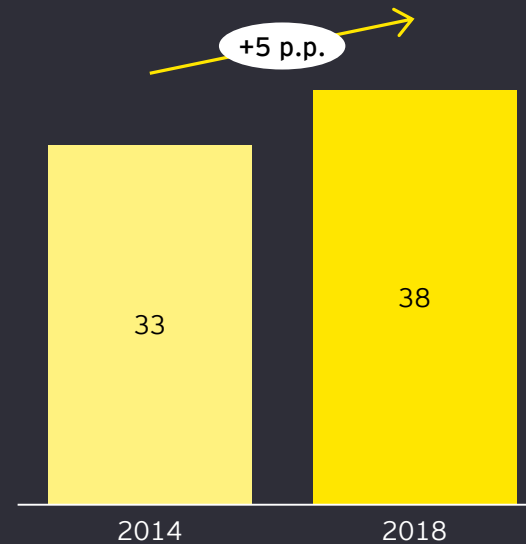
Również od strony konsumpcji, w II kw. 2020 r. szybciej spadała konsumpcja towarów o relatywnie wysokim udziale ZWD (jak np. samochody, tekstylia czy paliwa)

Sprzedaż detaliczna w II kw. 2020 r.* (ceny stałe, % r/r)

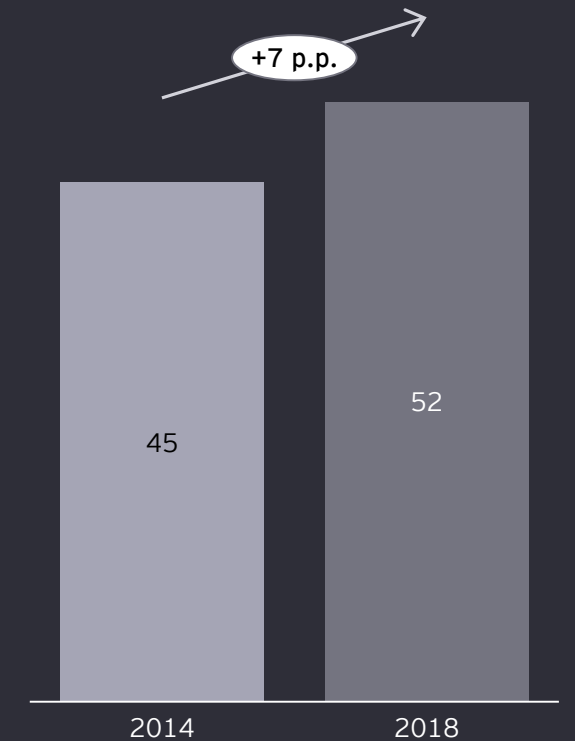

Udział zagranicznej wartości dodanej w konsumpcji produktów najbliższej odpowiadających wybranym segmentom sprzedaży detalicznej w 2018 r.

Zagraniczna wartość dodana w konsumpcji w Polsce w 2014 r. i 2018 r. (%)

Zagraniczna wartość dodana w inwestycjach w Polsce w 2014 r. i 2018 r. (%)

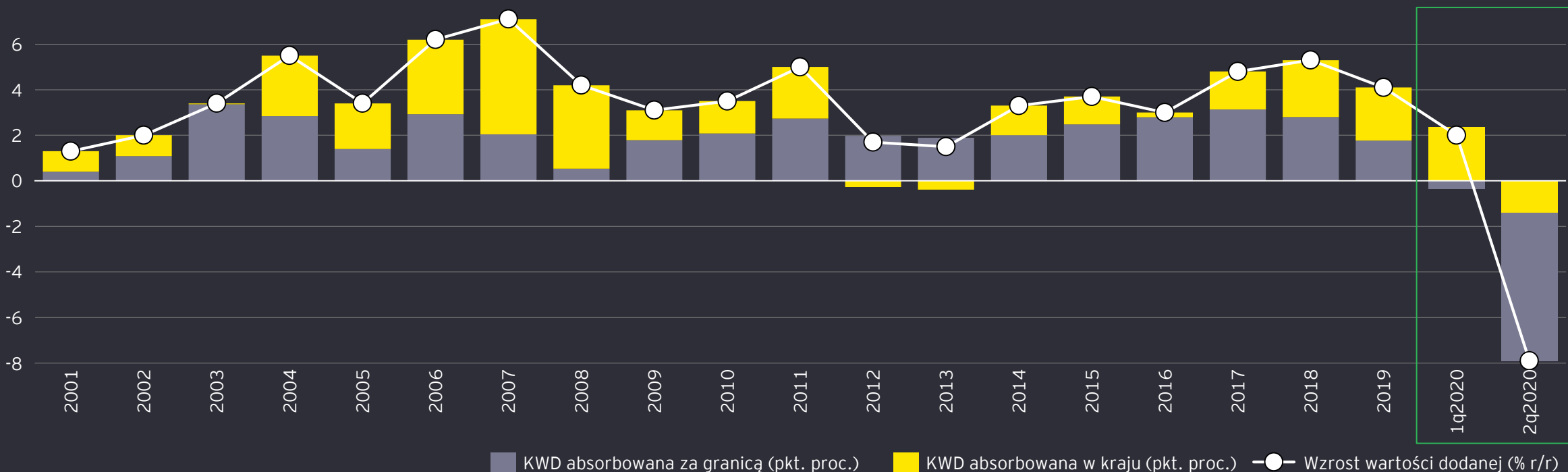
Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS i WIOD 2014 i 2018. *Średnia arytmetyczna dynamiki sprzedaży w kwietniu, maju i czerwcu 2020 r. w stosunku do odpowiednich miesięcy 2019 r.

Zgodnie z szacunkami EY, spadek PKB w Polsce w II kw. 2020 r. w zdecydowanej większości wynikał ze spadku eksportu

Kontrybucja zagranicznego popytu finalnego do wzrostu wartości dodanej w Polsce okazała się ujemna już w I kw. 2020 r. W II kw. br. nastąpił bardzo silny dalszy spadek eksportu wartości dodanej.

W II kw. 2020 r. do obniżenia aktywności gospodarczej przyczyniła się także ujemna kontrybucja krajowego popytu finalnego, ale jej negatywne skutki były wielokrotnie mniejsze niż w przypadku załamania eksportu wartości dodanej.

Kontrybucje krajowego i zagranicznego popytu finalnego do wzrostu wartości dodanej w Polsce

Źródło: obliczenia EY na podstawie WIOD, GUS, Eurostat

Dziękuję

marek.rozkrut@pl.ey.com
www.ey.com/eat

Opracowanie

Zespół Analiz Ekonomicznych EY

dr Marek Rozkrut
Partner

Główny Ekonomista EY Polska
Lider Zespołu Analiz Ekonomicznych

Piotr Pękała
Menedżer w Zespole
Analiz Ekonomicznych EY

Aleksander Olechnowicz
Starszy Konsultant w Zespole
Analiz Ekonomicznych EY

Kontakt: Marek.Rozkrut@pl.ey.com

Zastrzeżenia prawne

Informacje zawarte w niniejszej prezentacji nie stanowią w żadnym wypadku świadczenia usług.

Mimo iż dołożono należytych starań w celu zapewnienia rzetelności prezentowanych tu informacji przez autorów, istnieje ryzyko pojawienia się nieścisłości. EY nie ponosi jakiegokolwiek odpowiedzialności ani nie gwarantuje poprawności i kompletności informacji zamieszczonych w prezentacji.

Ponadto w najszerszym dopuszczonym przez prawo zakresie EY wyłącza jakiegokolwiek gwarancje, wyraźne lub dorozumiane, w tym między innymi dorozumiane gwarancje sprzedaży i przydatności do określonego celu.

W żadnym wypadku EY, powiązane z EY spółki ani też partnerzy, agenci lub pracownicy EY lub spółek powiązanych z EY nie ponoszą jakiegokolwiek odpowiedzialności wobec czytelnika lub innych osób z tytułu jakiegokolwiek decyzji, działania podjętego lub powstrzymania się od podjęcia działania na podstawie informacji znajdujących się w niniejszej prezentacji ani też z tytułu jakichkolwiek pośrednich, szczególnych lub ubocznych strat, nawet w przypadku otrzymania informacji o możliwości ich wystąpienia.

EY | Assurance | Tax | Strategy and Transactions | Consulting

O firmie EY

EY jest światowym liderem rynku usług profesjonalnych obejmujących usługi audytorskie, doradztwo podatkowe, doradztwo biznesowe i doradztwo transakcyjne. Nasza wiedza oraz świadczone przez nas najwyższej jakości usługi przyczyniają się do budowy zaufania na rynkach kapitałowych i w gospodarkach całego świata. W szeregach EY rozwijają się utalentowani liderzy zarządzający zgranymi zespołami, których celem jest spełnianie obietnic składanych przez markę EY. W ten sposób przyczyniamy się do budowy sprawniej funkcjonującego świata. Robimy to dla naszych klientów, społeczności, w których żyjemy i dla nas samych.

Nazwa EY odnosi się do firm członkowskich Ernst & Young Global Limited, z których każda stanowi osobny podmiot prawny. Ernst & Young Global Limited, brytyjska spółka z odpowiedzialnością ograniczoną do wysokości gwarancji (company limited by guarantee) nie świadczy usług na rzecz klientów. Informacje na temat sposobu gromadzenia przez EY i przetwarzania danych osobowych oraz praw przysługujących osobom fizycznym w świetle przepisów o ochronie danych osobowych są dostępne na stronie ey.com/pl/pl/home/privacy.

Aby uzyskać więcej informacji, wejdź na www.ey.com/pl

EY, Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa

© 2020 EYGM Limited.

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Niniejsza publikacja została sporządzona z należytą starannością, jednak z konieczności pewne informacje zostały podane w skróconej formie. W związku z tym publikacja ma charakter wyłącznie orientacyjny, a zawarte w niej dane nie powinny zastąpić szczegółowej analizy problemu lub profesjonalnego osądu. EY nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek straty powstałe w wyniku czynności podjętych lub zaniechanych na podstawie niniejszej publikacji. Zalecamy, by wszelkie przedmiotowe kwestie były konsultowane z właściwym doradcą.

